

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра теоретичної фізики імені академіка І.М.Ліфшиця

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Термодинаміка наносистем на кривих поверхнях

напряму підготовки 040203 – фізика
для спеціальності 8.04020301 – фізика
спеціальний курс
фізичного факультету

Кредитно-модульна система
організації навчального процесу

Робоча програма навчальної дисципліни „Теорія наносистем на кривих поверхнях” для студентів за напрямом підготовки 040203 – фізика, за спеціальністю 8.04020301 – фізика.
Розробники: **Рашба Георгій Ілліч**, кандидат фіз-мат. наук, доцент

Харків – 2012

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1.5	Напрямок підготовки 040203 фізика	денна форма навчання
Модулів – Немає	Спеціальність 8.04020301 – фізика	Роки підготовки: IV–й курс
Загальна кількість годин – 54		Семестри 8–й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 в 8-му семестрі.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр.	Лекції 54 год.
		Практичні – не передбачені навчальним планом
		Самостійна робота
		Вид контролю: екзамен.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

2. Мета навчальної дисципліни

Мета: викласти сучасну теорію квантових осциляційних явищ у наносистемах на кривих поверхнях. Це конче актуально, тому що викривлення систем з двовимірним електронним газом зумовлює появу нових ефектів, які в системах з нульовою кривиною відсутні.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати**, що кривина структури, на якій знаходиться двовимірний електронний газ, збагачує картину явищ, які відбуваються у газі, збільшує число способів керування цими явищами.

Студент повинен **вміти** розраховувати термодинамічні характеристики електронного газу на поверхні нанотрубки з надграткою.

3. Програма навчальної дисципліни

1. Термодинамічні властивості електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.

- Тема 1. Синтезування вуглецевих та напівпровідникових нанотрубок. Незвичні фізичні ефекти у нанотрубках (перелічити та вказати основне їх джерело).
- Тема 2. Гамільтоніан електрона на кривій поверхні.
- Тема 3. Гамільтоніан електрона на циліндричній поверхні (надати детальне виведення).
- Тема 4. Енергетичний спектр електрона на поверхні напівпровідникової циліндричної нанотрубки (пояснити можливість використання наближення ефективної маси).
- Тема 5. Розрахунок густини станів електрона на поверхні напівпровідникової нанотрубки з використанням формули Пуассона без та з урахуванням магнітного поля.
- Тема 6. Розрахунок густини станів електрона на поверхні напівпровідникової нанотрубки з використанням перетворення Лапласа без та з урахуванням магнітного поля.
- Тема 7. Хімічний потенціал виродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки).
- Тема 8. Хімічний потенціал та внутрішня енергія виродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки у випадку заповнення лише однієї підзони (режим ультра квантової границі).
- Тема 9. Внутрішня енергія виродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.
- Тема 10. Теплоємність виродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.
- Тема 11. Великий термодинамічний потенціал та ентропія виродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.
- Тема 12. Спінова намагніченість виродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.
- Тема 13. Хімічний потенціал невиродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.
- Тема 14. Внутрішня енергія невиродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.
- Тема 15. Теплоємність невиродженого електронного газу на поверхні напівпровідникової нанотрубки.
- Тема 16. Термодинамічні властивості виродженого та невиродженого електронного газів на поверхні напівпровідникової нанотрубки з урахуванням повздожньої надгратки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7
8 семестр						

Тема 1	3	3				
Тема 2	4	4				
Тема 3	3	3				
Тема 4	4	4				
Тема 5	3	3				
Тема 6	4	4				
Тема 7	3	3				
Тема 8	3	3				
Тема 9	4	4				
Тема 10	3	3				
Тема 11	4	4				
Тема 12	3	3				
Тема 13	4	4				
Тема 14	3	3				
Тема 15	3	3				
Тема 16	3	3				
Разом	54	54				
Іспит						

5. Теми практичних занять

Не передбачені навчальним планом.

6. Самостійна робота

Не передбачена навчальним планом.

7. Методи навчання

Лекції.

8. Методи контролю

Екзамен.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен – 8 семестр.

Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
100	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
60-69	D	задовільно
50-59	E	
1-49	FX	незадовільно

10. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Навчальні посібники, монографії, наукові статті.
3. Мультимедійні презентації лекцій.

11. Рекомендована література

1. Iijima, S. *Nature* 1991 vol 354, 56-58.
2. Saito, R.; Dresselhaus, G.; Dresselhaus, M.S. *Physical properties of carbon nanotubes*; Imperial College Press: London, UK, 1998; pp. 259.
3. Prinz, V.Ya.; Seleznev, V.A.; Gutakovsky, A.K. *The 24th Intern. Conf. on the Phys. Of semiconductors (ICPS 24)* ; World Scientific Publ.: Jerusalem, ISRAEL, 1999; pp. Th3-D5.
4. Magarill, L.I.; Chaplik, A.V.; Entin, M.V. *Usp. Fiz. Nauk* 2005, vol **175**, 995-1000.
5. Lin, M.F.; Shung, K.W.-K. *Phys. Rev.* 1993, vol **B47**, 6617-6624.
6. Sato, O.; Tanaka, Y.; Kobayashi, M.; Hasegawa, A. *Phys. Rev.* 1993, vol **B48**, 1947-1950.
7. Ermolaev, A.M.; Rashba, G.I.; Solyanik, M.A. *Low Temp. Phys.* 2011, vol **37**, 919-924; doi: 10.1063/1.3672160
8. Ermolaev, A.M.; Rashba, G.I.; Solyanik, M.A. *Low Temp. Phys.* 2012, vol **38**, 511-516; doi: 10.1063/1.4723674
9. Keldysh, L.V. *Fiz. Tverd. Tela* 1962, vol 4, 2265-2267.
10. Ermolaev, A.M.; Rashba, G.I.; Solyanik, M.A. *Physica* 2011, vol B406, pp. 2077-2080.
11. Ermolaev, A.M.; Rashba, G.I.; Solyanik, M.A. *Physics of the Solid State* 2011, vol 53, 1594-1598.
12. Ermolaev, A.M.; Rashba, G.I.; Solyanik, M.A. *Low Temp. Phys.* 2012, vol **38**, 1209-1215.
13. Ermolaev, A.M.; Kofanov, S.V.; Rashba, G.I. *Adv. in Condens. Matter Phys.* 2011, Vol 2011, Article ID 901848, 7 pp.; doi: 10.1155/2011/901848
14. Ermolaev, A.M.; Rashba, G.I.; Solyanik, M.A. *Low Temp. Phys.* 2011, vol **37**, 824-830.